

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

У. ВОТ

представено на 7 март 2018 година¹

Дело C-1/17

Petronas Lubricants Italy SpA

срещу

Livio Guida

(Преюдициално запитване, отправено от Corte d'appello di Torino (Апелативен съд Торино, Италия)

„Преюдициално запитване — Компетентност, признаване и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела — Компетентност при индивидуални трудови договори — Работодател, срещу когото е предявен иск пред съдилищата на държавата членка по местоживееене — Насрещен иск на работодателя — Избор на компетентен съд“

1. Разглежданото преюдициално запитване се отнася до тълкуването на член 20, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела².
2. Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Livio Guida с местоживееене в Полша и бившия му работодател — дружеството, учредено съгласно италианското право — Petronas Lubricants Italy SpA (наричано по-нататък „PL Italy“), установено в Италия, с предмет на спора — уволнението му от страна на това дружество.
3. То ще даде повод на Съда да определи за първи път понятието „насрещен иск“, съдържащо се в една от специалните разпоредби на глава II, раздел 5 от Регламент № 44/2001, в който се определят правилата за компетентност при индивидуалните трудови договори, във връзка с установената съвсем наскоро от него съдебна практика, свързана със същото понятие, определено в член 6, точка 3 от Регламента, който е част от раздел 2 от същата глава, посветен на специалната компетентност.
4. Като заключение от моя анализ, който в съответствие с искането на Съда се ограничава до втория преюдициален въпрос, ще предложи тълкуване на разпоредбите на член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001 в смисъл, че този член дава на работодателя правото да предяви насрещен иск в съда, пред който работникът е повдигнал спора, и че този съд може да се произнесе по такъв иск, ако е предявен с цел уреждане на взаимните претенции на страните, които имат общ произход.

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74.

I. Правна уредба

5. Съображения 11, 13 и 15 от Регламент № 144/2001 гласят:

„(11) Правилата за компетентността трябва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника и винаги трябва да е налице на това основание, освен в няколко ясно определени ситуации, когато основанието на спора или автономията на страните изисква или предполага различен свързващ фактор. Местоживеенето на правния субект трябва да се определи автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат конфликти на юрисдикции.

[...]

(13) Във връзка със застраховането, потребителските договори и трудовата заетост, по-слабата страна трябва да бъде защитена от правила за компетентност, които са в по-висока степен благоприятни за нейните интереси, отколкото предвиждат общите правила.

[...]

(15) В интерес на хармоничното упражняване на правосъдие е необходимо да се минимизира възможността от едновременни производства и да се гарантира, че в две държави членки няма да се произнасят противоречащи си съдебни решения. Трябва да съществува ясен и ефективен механизъм за решаване на висящи дела (*lis pendens*) и свързани с тях производства и за отстраняване на проблемите, които произтичат от национални различия като тези във връзка с определянето на времето, към което едно дело се счита за висящо. За целите на настоящия регламент това време трябва да се определи автономно“.

6. Съгласно член 6, точка 3 от този регламент, който е част от глава II, раздел 2, озаглавен „Специална компетентност“, срещу лице, което има местоживеене в държава членка, може да бъде предявен в друга държава членка „[...] насрещен иск, произтичащ от същия договор или факти, на които се основава първоначалният иск, в съда, пред който е висящо първоначалното дело“.

7. Глава II, раздел 5 от посочения регламент, който обхваща членове 18—21, определя правилата за компетентност по спорове по индивидуални трудови договори.

8. Член 18, параграф 1 от Регламент № 44/2001 постановява:

„По дела във връзка с индивидуални трудови договори компетентността се определя от разпоредбите на настоящия раздел, без да се засягат разпоредбите на член 4 и член 5, точка 5“.

9. Член 19 от този регламент предвижда:

„Срещу работодател с местоживеене в държава членка, може да бъде предявен иск:

- 1) в съдилищата на държавата членка, където има местоживеене, или
- 2) в друга държава членка:
 - а) в съдилищата по мястото, където работодателят обичайно осъществява дейността си, или в съдилищата по мястото, където последно е осъществявал дейност, или

- б) ако работникът или служителят не осъществява обичайно или не е осъществявал обичайно дейността си в никоя държава, в съдилищата по мястото, където дейността, за която е нает работникът или служителят, е разположена или е била разположена“.

10. Съгласно член 20 от посочения регламент:

„1. Работодател може да заведе дело само в съдилищата на държавата членка, където работникът или служителят имат местоживеене.

2. Разпоредбите на настоящия раздел не засягат правото да се предяви насрещен иск в съда, в който в съответствие с настоящия раздел е висящо основното дело“.

11. Член 21 от Регламент № 44/2001 има следната редакция:

„Разпоредбите на настоящия раздел могат се дерогират само със споразумение за предоставяне на компетентност:

- 1) което е сключено след възникване на спора, или
- 2) което допуска работникът или служителят да заведат дело в съдилища, различни от тези, указани в настоящия раздел“.

II. Фактите по спора в главното производство и преюдициалните въпроси

12. Г-н Guida е нает през 1982 г. от дружеството PL Italy по силата на договор, към който е приложимо италианското право, а през 1996 г. е командирован в полското свързано предприятие Petronas Lubricants Poland sp.zo.o. (наричано по-нататък „PL Poland“), като от този момент изпълнява функциите на генерален директор, а считано от 1998 г. е на длъжност ръководител. През 2001 г. сключва с PL Poland „паралелен“ срочен трудов договор, към който е приложимо полското право, договор, който е подновяван периодично, като срокът на последния договор изтича на 30 април 2016 г. С две писма от 17 и 29 април 2014 г. му се вменяват няколко дисциплинарни нарушения. Г-н Guida впоследствие е уволнен от PL Italy с твърдения за наличието на „основателна причина“ съгласно писмо от 28 май 2014 г. С друго писмо от същата дата той е уведомен, че трудовото му правоотношение с PL Poland се прекратява.

13. Тогава г-н Guida предявява иск срещу PL Italy пред Tribunale di Torino (Първоинстанционен съд Торино, Италия), като се позовава на пропускането на срока и на общата формулировка на вменените му дисциплинарни нарушения и като оспорва верността на обстоятелствата, в които е упрекван. Той иска от този съд, от една страна, да обяви уволнението от страна на PL Italy за неоснователно и при всички положения — за незаконно, а от друга страна, да осъди това дружество да му изплати обезщетенията, предвидени от италианското законодателство при незаконно уволнение. Освен това г-н Guida иска предприятието PL Italy да бъде осъдено да заплати обезщетение за неимуществени вреди, претърпени поради обидния характер на уволнението му.

14. На 5 декември 2014 г. PL Italy се конституира като страна в производството пред този съд и представя становище за отхвърляне на исквете. Като уточнява, че с договор от 3 декември 2014 г. PL Poland му е прехвърлило вземанията си от г-н Guida, това дружество предявява насрещен иск, с който претендира г-н Guida да бъде осъден да възстанови сумата от 143 816,29 EUR, недължимо получени средства, съответстващи на възстановени пътни разходи за командировка, обезщетения за неизползван отпуск и надплащане поради неправилно изчислен обменен курс злота/евро.

15. Г-н Guida твърди, че по силата на член 6, точка 3 и член 20 от Регламент № 44/2001 италианският съд не е компетентен да разгледа насрещния иск на PL Italy.

16. С решение, обявено на 14 септември 2015 г., Tribunale di Torino (Първоинстанционен съд Торино, Италия) осъжда PL Italy да заплати на г-н Guida сумата от 100 000 EUR като обезщетение за неимуществените вреди поради обидния характер на уволнението, и се обявява за некомпетентен в полза на полския съд по насрещния иск, предявен от PL Italy.

17. Като приема, че г-н Guida е доказал, че местоживеенето му е установено в Полша, Tribunale di Torino (Първоинстанционен съд Торино, Италия) счита все пак, че макар член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001 да предвижда изключение от задължението на работодателите да предявяват иски срещу своите служители в държавата по местоживеенето им, това изключение не се прилага в случаите, когато работодателят претендира да получи вземания, които първоначално не са били негови, а са му прехвърлени по силата на договор.

18. PL Italy подава жалба срещу това решение пред Corte d'appello di Torino (Апелативен съд Торино, Италия) — запитващата юрисдикция, като иска отмяна на решението в частта, в която е осъдено да заплати обезщетение за неимуществени вреди и потвърждава насрещния си иск.

19. Тази юрисдикция счита, че е важно да се установи дали член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001 дава възможност на работодателя да предяви пред съда на държавата членка, в която той е установен, насрещен иск срещу наето лице, което е предявило спрямо него иск пред същия съд, в съответствие с член 19 от този регламент.

20. В случай на утвърдителен отговор, запитващата юрисдикция поставя въпроса за последиците, които произтичат от обстоятелството, че с подадения от работодателя насрещен иск се претендира вземане, което първоначално е принадлежало на друг субект, който в същото време е бил работодател на същия работник по силата на „паралелен“ трудов договор, и че насрещният иск се основава на договор за прехвърляне на вземания, сключен между работодателя и първоначалния носител на вземането след предявяването на първоначалния иск от работника.

21. При тези обстоятелства Corte d'appello di Torino (Апелативен съд Торино, Италия) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Допуска ли член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001 работодател, установен на територията на държава — членка на ЕС, срещу когото е предявен иск от бивш негов служител пред съд на държавата членка, в която е установен (в съответствие с член 19 от Регламента), да предяви насрещен иск срещу служителя пред съда, сезиран с първоначалния иск?
- 2) В случай на утвърдителен отговор на първия преюдициален въпрос, допуска ли член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001 компетентност на съда, сезиран с първоначалния иск, включително когато предмет на предявения от работодателя насрещен иск не е вземане, което първоначално е било негово, а вземане, което първоначално е принадлежало на друг субект (който в същото време е работодател на същия работник по силата на паралелен трудов договор), и насрещният иск се основава на договор за прехвърляне на вземания, сключен между работодателя и първоначалния носител на вземането след предявяването на първоначалния иск от работника?“.

III. Анализ

22. Преди да направя анализ на понятието „насрещен иск“, съдържащо се в член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001³, смятам, че е от съществено значение да уточня някои аспекти, които са в основата на разсъжденията ми. Първо, може да се отбележи, че условията, при които се прилага тази разпоредба, не са били обсъждани. Безспорно е следователно, че делото се отнася до „индивидуален трудов договор“ по смисъла на член 18, параграф 1 от този регламент⁴, сключен между г-н Guida и PL Italy от 1982 г., като това наето лице от 2001 г. нататък е сключвало и други трудови договори с PL Poland, „свързано предприятие“ с PL Italy, след като е било командировано в това полско дружество, считано от 1996 г. Безспорно е също, че PL Italy, работодателят, призован като ответник в съда на държавата членка, в която е установен, по силата на избора на работника, направен в съответствие с член 19 от посочения регламент, е предявил нарочен иск с цел осъждане на ищеца, а не довод за защита⁵.

23. Второ, няма съмнение, че както работодателят, така и наетото лице имат възможността да предявят насрещен иск, което дава основание да се отговори утвърдително на първия преюдициален въпрос. Всъщност би било в противоречие с граматическото тълкуване на разпоредбите на член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001⁶ да се направи заключение при липса на законодателно ограничение, че възможността да се предяви насрещен иск е предоставена само на наетото лице⁷. Тази процесуална равнопоставеност между наетото лице и работодателя, струва ми се, вече е била непряко установена от Съда⁸. Тя отговаря на общата цел за добро правораздаване, която включва спазване на принципа за процесуална икономия⁹.

24. В този смисъл се приема, че в резултат от насрещен иск работодателят би могъл да постигне разглеждането на насочена срещу работника претенция не от съд на държавата членка, на чиято територия е местоживеенето на работника, а от избран от него съд, който той счита за съд, най-близък до своите интереси¹⁰.

25. След това уточнение следва да се изясни как може да бъде определено понятието „насрещен иск“ по смисъла на член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001, което запитващата юрисдикция иска по същество с втория си въпрос.

3 Приложим в главното производство, тъй като искът на наетото лице е бил подаден преди 10 януари 2015 г. Както бе припомнено в решение от 21 декември 2016 г., *Concurrence* (C-618/15, EU:C:2016:976, т. 9), Регламент № 44/2001 е отменен с член 80 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1). Също така съгласно член 66, параграф 1 от този регламент той се прилага само по отношение на съдебни производства, образувани на или след 10 януари 2015 г.

4 Решение от 10 септември 2015 г., *Holterman Ferho Exploitatie* и др. (C-47/14, EU:C:2015:574, т. 34).

5 Решение от 13 юли 1995 г., *Danvaern Production* (C-341/93, EU:C:1995:239, т. 15 и 18).

6 Трябва да се подчертае, че същите разпоредби са включени в другите раздели, определящи правила за компетентност, които защитават по-слабата страна (член 12, параграф 2 в областта на застраховането, член 16, параграф 3 в областта на потребителските договори). Редакцията на тези разпоредби произтича от членове 11 и 14 от Брюкселската конвенция относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела, подписана на 27 септември 1968 г. (ОВ L 299, 1972 г., стр. 32; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с последващите конвенции за присъединяването към нея на новите държави членки (наричана по-нататък „Брюкселската конвенция“), и е възпроизведена също в членове 14 и 18 от Регламент № 1215/2012.

7 Доктрината е единодушна по този въпрос, независимо от приложимия регламент, вж. по-точно *Gaudemet-Tallon*, H. *Compétence et exécution des jugements en Europe*, *Matières civile et commerciale*, Règlements 44/2001 et 1215/2012, *Conventions de Bruxelles* (1968) et de *Lugano* (1998 et 2007). 5e édition. Librairie générale de droit et de jurisprudence, collection *Droit des affaires*, Paris, 2015, p. 394, т. 302, параграф 2; *Blanco-Morales Limones*, P. *Garau Sobrino*, F. F., *Lorenzo Guillén M. L.*, *Montero Muriel*, F. J. *Comentario al Reglamento (UE) n° 1215/2012 relativo a la competencia judicial, el reconocimiento y la ejecución de resoluciones judiciales en materia civil y mercantil*, *Reglamento Bruselas I refundido*. Madrid: Thomson Reuters Aranzadi, 2016, p. 495, т. 2, параграф 7; *Magnus*, U., *Mankowski* P. *European Commentaries on Private International Law*, *Brussels Ibis Regulation*. v. 1, Cologne: Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, 2015, p. 554, т. 5; *Czernich*, D., *Kodek*, G., *Mayr*, P. *Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht* *Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007* Herausgeber. Vienne: LexisNexis, 2015, p. 296, параграф 3.

8 Решение от 22 май 2008 г., *Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, т. 29).

9 Решения от 10 април 2003 г., *Pugliese* (C-437/00, EU:C:2003:219, т. 17 и 22), от 22 май 2008 г., *Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline* (C-462/06, EU:C:2008:299, т. 27), и от 12 октомври 2016 г., *Kostanjevec* (C-185/15, EU:C:2016:763, т. 37).

10 Изразът е взет от решението от 14 септември 2017, *Nogueira* и др. (C-168/16 и C-169/16, EU:C:2017:688, т. 50 и цитираната съдебна практика).

26. Най-напред е нужно да се посочи, че законодателят на Съюза е избрал редакция на текста, различна от тази на член 6, точка 3 от посочения регламент, съдържащ се в глава II, раздел 2, предвиждащ допълнителни правила за компетентност, специални по отношение на принципа на компетентността на съда на държавата членка по местоживеенето на ответника. Всъщност в тази разпоредба се добавя, че трябва да се отнася за иск, „произтичащ от същия договор или факти, на които се основава първоначалният иск“¹¹. Тези текстове, непроменени след влизането в сила на Брюкселската конвенция, не са включени в нея, включително и в разделите, съдържащи правила за компетентност, които защитават застраховани лица или потребители. Това уточнение не е добавено нито при включването в глава II от Регламент № 44/2001 на раздел 5, посветен на компетентността в областта на индивидуалните трудови договори¹², нито при съставянето на Регламент № 1215/2012, който се прилага от 10 януари 2015 г.

27. Подготвителните работи ни показват, че „[п]редвидените в този раздел компетентности изместват предвидените в раздели 1 и 2“¹³ и че „[р]азпоредбите относно компетентността в областта на трудовите договори са много малко изменени по същество, а по-скоро са прегрупуирани в отделен раздел, подобно на предвиденото за застрахователните и потребителските договори“¹⁴. От това може да се направи изводът, че законодателят не е предпочел специални разпоредби за трудовите спорове въпреки преследваната цел за защита на по-слабата страна, която би могла да обоснове предвиждането на специални условия по отношение на исковите на работодателя, като предлаганите от г-н Guida в неговото писменото становище.

28. По-нататък следва да се припомнят принципите, изведени от Съда по повод на искане за тълкуване на един от четирите члена (18—21), включени в глава II, раздел 5 от Регламент № 44/2001, посветен на „[к]омпетентност[та] при индивидуални трудови договори“:

- този раздел съдържа редица правила, които, както е видно от съображение 13 от Регламента, имат за цел да защитят по-слабата страна по договора чрез правила относно компетентността, които са по-благоприятни за интересите на тази страна¹⁵,
- от текста на разпоредбите, съдържащи се в посочения раздел, следва, че същите имат не само специален, но и изчерпателен характер¹⁶, и
- за да се гарантира пълната ефективност на Регламент № 44/2001, съдържащите се в него правни понятия трябва да се тълкуват самостоятелно, по начин, който да бъде общ за всички държави членки¹⁷.

11 В доклада на Р. Jenard за Брюкселската конвенция (ОВ С 59, 1979 г., стр. 1) се уточнява, че „за да се признае компетентността, насрещният иск трябва да бъде свързан с основния иск. Тази връзка не е позната във всички правни системи, текстът, който се опира на проекта на белгийски процесуален кодекс, посочва, че насрещният иск трябва да произхожда било от договора, било от юридическия факт, на който се основава първоначалният иск“ (стр. 28).

12 Вж. за подробен преглед на законодателната история решения от 22 май 2008 г., Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, т. 14 и 17), и от 14 септември 2017 г., Nogueira и др. (C-168/16 и C-169/16, EU:C:2017:688, т. 46).

13 Това изречение вече е цитирано в решение от 22 май 2008 г. Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, т. 24).

14 Вж. Предложение за регламент на Съвета (ЕО) относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, (COM(1999) 348 окончателен), изложение на мотивите.

15 Решения от 22 май 2008 г., Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, т. 17 и 30), и от 14 септември 2017 г., Nogueira и др. (C-168/16 и C-169/16, EU:C:2017:688, т. 49 и цитираната съдебна практика).

16 Решения от 22 май 2008 г., Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, т. 18), както и от 14 септември 2017 г., Nogueira и др. (C-168/16 и C-169/16, EU:C:2017:688, т. 51 и цитираната съдебна практика).

17 Вж. по отношение на член 18 от този регламент решение от 10 септември 2015 г., Holterman Ferho Exploitatie и др. (C-47/14, EU:C:2015:574, т. 36—37, както и цитираната съдебна практика), по отношение на член 19, т. 2 от посочения регламент — решение от 14 септември 2017 г., Nogueira и др. (C-168/16 и C-169/16, EU:C:2017:688, т. 47—48, както и цитираната съдебна практика).

29. Накрая следва да се подчертае, че Съдът е отбелязал, че правилото, предвидено в разпоредбите на член 6, точка 3 от Регламент № 44/2001, отнасящо се за случая с насрещен иск, е включено в член 20, параграф 2 от този регламент и така води до сближаване тези разпоредби¹⁸.

30. В този смисъл Съдът приема, що се отнася до израза „произтичащ от същия договор или факти, на които се основава първоначалният иск“, че той трябва да се тълкува самостоятелно с оглед на целите на посочения регламент¹⁹.

31. В това отношение следва да се посочи, че именно в интерес на доброто правораздаване особената съдебна компетентност по насрещни искове дава възможност на страните да уредят в рамките на едно и също производство пред един и същ съдия взаимните си претенции с общ произход. Така се избягва воденето на излишни и многобройни дела²⁰. Оттам е направено заключението, че „при обстоятелства като тези по делото в главното производство за насрещния иск за възстановяване поради неоснователно обогатяване трябва да се счита, че произтича от договора за лизинг, който е в основата на първоначалния иск на лизингодателя. Всъщност твърдяното обогатяване със сумата, платена в изпълнение на междувременно отмененото съдебно решение, не би било налице без този договор“²¹. Поради това е задължително да съществува тясна връзка със съществуването на спора.

32. При тези обстоятелства длъжимата закрила на наетото лице като по-слабата страна оправдава ли различно тълкуване на понятието „насрещен иск“ при липсата на уточнение в член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001? Подобно на Комисията считам, че понятието „насрещен иск“ следва да е уеднаквено при прилагане на правилата за компетентност от европейските съдилища, още повече че критериите в случаите на допълнителна компетентност досега не са създавали значителни трудности при тълкуването, и че те, също както в случай на връзка между искове, имат за цел да се избегне рискът от противоречащи си съдебни решения, постановени в отделни производства²².

33. Следователно това разрешение има предимството, че се избягват правни понятия, които са по-трудни за прилагане, като понятието за наличието на „обективна връзка с предмета или с основанието“, предложено от италианското правителство. Въпреки това, твърде стеснително разбиране като „иск, произтичащ от трудовия договор“, предложено от Комисията предвид „трудоовото правоотношение, на което се позовава работникът в [своя] първоначален иск“, според мен не следва да се приема по няколко причини.

34. На първо място, Съдът приема широко тълкуване на понятието „иск, произтичащ от договора“²³, постановявайки, че искът за възстановяване поради неоснователно обогатяване произтича от договора за лизинг, сключен между страните по главното производство, с оглед на обстоятелствата по делото. Всъщност става въпрос за иск за възстановяване с предмет сума, съответстваща като размер на договореното в извънсъдебно споразумение, който е предявен в ново съдебно производство между същите страни след отмяната на съдебното решение по

18 Решение от 22 май 2008 г., Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, т. 22).

19 Решение от 12 октомври 2016 г., Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, т. 36).

20 Решение от 12 октомври 2016 г., Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, т. 37).

21 Решение от 12 октомври 2016 г., Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:763, т. 38).

22 Да сравним с решение от 11 април 2013 г., Sapir и др. (C-645/11, EU:C:2013:228, т. 42), относно член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 и с коментара на Czernich, D., Kodek, G., Mayr, P. Europäisches Gerichtsstands- und Vollstreckungsrecht Brüssel Ia-Verordnung (EuGVVO 2012) und Übereinkommen von Lugano 2007 Herausgeber. Vienne: LexisNexis, 2015, p. 296 параграф 3.

23 Да сравним с анализа на разпоредбите на член 6, точка 1 от Регламент № 44/2001 в Magnus, U., Mankowski P. European Commentaries on Private International Law, Brussels Ibis Regulation. v. 1, Cologne: Sellier European Law Publishers, Otto Schmidt, 2015, p. 401, и по-специално по повод израза „same contrat“, съдържащ се в текста на английски език на този регламент.

първото дело между тях, чието изпълнение е довело до сключването на това извънсъдебно споразумение. Следователно може да се отбележи, че Съдът възприема като пряка връзка с договора фактът, че без този договор не би имало неоснователно обогатяване, като подчертава, че „тези искания имат общ фактически контекст“²⁴.

35. Второ, трябва да може да се отчете застъпването на договорните трудови правоотношения²⁵, което е често срещано в случай на командироване, по повод на което първоначалният трудов договор може да бъде запазен и придружен едновременно с местен трудов договор

36. В случая, видно от съпадащите становища на страните, PL Italy притежава 100 % от PL Poland, и считано от юли 2001 г., с PL Poland е сключен специален „паралелен“ договор, който има за цел определяне на конкретните условия на това трудово правоотношение. Освен това може да се отбележи, че делото, заведено от г-н Guida, има за предмет първоначалния договор, а не последния трудов договор, сключен с PL Poland.

37. Трето, видно от мотивите за уволнението и от иска за парично плащане на PL Italy, те произтичат от едни и същи факти, отнасящи се по еднакъв начин до двете дружества. В случая се твърди, че г-н Guida, от една страна, многократно е получавал недължимото от PL Poland възстановяване на пътни разходи за командировка и обезщетения за неизползван отпуск, и от друга страна, че той е подвел PL Italy при плащане на размера на възнаграждението си, съобщавайки му обменен курс злота/евро, по-благоприятен от официалния курс. Безспорно е, че тези факти са обосновавали решението за прекратяване на трудовите правоотношения, взето от PL Italy и PL Poland, и че насрещният иск има за предмет възстановяване на съответните недължимо получени суми.

38. Тази тясна връзка между оспорването от работника на мотивите за уволнението и насрещния иск на работодателя за възстановяване на сумите води до отхвърляне на съображенията на г-н Guida и на Комисията за липсата на предвидимост на иска на ответника поради прехвърлянето на вземането, което му позволява да го предяви.

39. Четвърто, следва да се отбележи, че г-н Guida решава да оспори основателността само на едното решение за прекратяване на трудовото му правоотношение, това между него и PL Italy, и да предяви иск срещу него не пред съда на държавата членка, където е осъществявал обичайно трудовата си дейност, каквато възможност му дава член 19, точка 2, буква а) от Регламент № 44/2001, а пред съда по мястото на установяване на PL Italy. Този избор не трябва да има последици върху самостоятелното тълкуване на понятието „насрещен иск“. Следва да се припомни в това отношение, че макар законодателят на Съюза да е предпочел да създаде редица правила за компетентност, които защитават работника, той не е решил да установи критерии, ограничаващи възможността на работодателя за предявяването на насрещен иск.

40. По същите причини трябва да се отхвърли доводът, основан на приложимото към трудовия договор право, което според г-н Guida и Комисията обосновавало тълкуване, строго ограничено до трудовия договор, посочен в първоначалния иск. Въпреки че, що се отнася до определянето на компетентността, произтичаща от мястото на изпълнение на трудовия договор, което дава основание да се предпочете припокриването на съдебната и законодателната компетентност,

²⁴ Изразът е възприет от заключението на генералния адвокат Kokott по дело Kostanjevec (C-185/15, EU:C:2016:397, т. 44).

²⁵ Вж. за общ преглед на особеностите на трудовия договор решение от 15 януари 1987 г., Shenavai (266/85, EU:C:1987:11, т. 16). Като пример за случай с повече трудови правоотношения вж. решение от 10 април 2003 г., Pugliese (C-437/00, EU:C:2003:219, т. 4—9), и по-специално, що се отнася до дружества, принадлежащи към една и съща група, решения от 22 май 2008 г., Glaxosmithkline и Laboratoires Glaxosmithkline (C-462/06, EU:C:2008:299, т. 7—10), и от 10 септември 2015 г., Holterman Ferho Exploitatie и др. (C-47/14, EU:C:2015:574, т. 12—18)

Съдът е счел за подходящо да вземе предвид съответните разпоредби от Римската конвенция²⁶ от 1980 г. за приложимото право към договорните задължения²⁷, следва да се приеме, че въпросът за съдебната компетентност в случай на насрещен иск трябва ясно да бъде разграничен от въпроса за приложимото по спора материално право.

41. Ето защо считам, че обстоятелствата в главното производство сочат, че понятието „насрещен иск“ не следва да се тълкува като ограничено единствено до договорното правоотношение. Съгласуването на фактите, на които се основава първоначалният иск, трябва също да бъде взето предвид. Така в настоящия случай според мен не противоречи на интересите на наетото лице да се приеме с оглед на целта за добро правораздаване, че същият съд би могъл да разгледа верността на фактите, обосноваващи уволнението, и от тях да направи извод за финансовите последици. Гарантира се също липсата на противоречащи си съдебни решения в съответствие с целта, посочена в съображение 15 от Регламент № 44/2001. При тези обстоятелства няма особено значение, че прехвърлянето на вземането в полза на работодателя е направено след сезирането на компетентния съд.

42. Ето защо според мен може да се даде тълкуване на понятието „насрещен иск“, общо в интерес на яснотата и ефикасността, което да изисква от националните съдилища да проверяват общия характер на произхода на исканията на страните, бил той договорен или фактически, като вземат предвид всички обстоятелства по делото.

43. Предвид всички съображения, изложени по-горе, предлагам на Съда да приеме, че член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че той предоставя на работодателя, както и на работника, правото да предяви насрещен иск пред съда, който е сезиран с първоначалния иск, и че този съд е компетентен да разгледа такъв иск, при условие че е предявен с цел уреждане на взаимните им претенции с общ произход, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.

IV. Заключение

44. По изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси на Corte d'appello di Torino (Апелативен съд Торино, Италия), както следва:

„Член 20, параграф 2 от Регламент № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че той предоставя на работодателя, както и на работника, правото да предяви насрещен иск пред съда, който е сезиран с първоначалния иск, и че този съд е компетентен да разгледа такъв иск, при условие че е предявен с цел уреждане на взаимните им претенции с общ произход, което следва да се провери от запитващата юрисдикция“.

²⁶ Като пример за установена съвсем наскоро практика вж. решение от 14 септември 2017 г., Nogueira и др. (C-168/16 и C-169/16, EU:C:2017:688, т. 55), относно самостоятелното тълкуване на член 19, точка 2 от Регламент № 44/2001 г.

²⁷ ОВ С 27, 1998 г., стр. 34, публикувана на български език в ОВ L 347, 2007 г. Член 6 от тази конвенция се прилага за договорите, сключени до 17 декември 2009 г. След тази дата започва да се прилага член 8 от Регламент (ЕО) № 593/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 година относно приложимото право към договорни задължения (Рим I) (ОВ L 177, 2008 г., стр. 6) в съответствие с член 28 от този регламент.